

Araştırma Etięi

Etik Nedir?

- Etik bir iş yapılırken neyin doğru ve neyin yanlış olduğuna yönelik standart ve prensiplerdir. Etik davranış bu prensipler doğrultusunda karar verilmesi ve hareket edilmesidir. Hayatın diğer alanlarında olduğu gibi, bilimsel çalışmalarda da etik önemlidir. Araştırmanın bilimsel yönüme uygunluğu yanında etik kurallara uygunluğuna da dikkat edilmelidir.
- Sosyal bilimlerde araştırma yapanların genel olarak üzerinde anlaştıkları temel etik kuralların bir kısmı aşağıda listelenmiştir.

Gönüllü Katılım

- ▶ Sosyal araştırmalar çoğu zaman katılımcıların zamanını ve enerjisini alır ve kişilerin normal faaliyetlerinde bir kesintiye neden olur. Ayrıca bu kişilerin kendileri hakkında birtakım bilgileri tanımadıkları kimselere açmaları istenir.
- ▶ Dolayısıyla araştırma etiğinin en temel kurallarından birisi katılımın tamamen gönüllü olması ve kişilerin katılıma zorlanmamasıdır.
- ▶ Ayrıca katılımcının istediği bir anda çalışmadan çekilebilmesi gerekir.

Katılımcılara Zarar Vermeme

- ▶ Araştırmaya katılanlar gönüllü olarak bu çalışmaya katılmış olsalar bile herhangi bir şekilde zarar görmemelidirler. Sosyal araştırmalar açısından bakıldığında kişiyi küçük düşürecek; iş, ev, vb. hayatını tehlikeye atacak bir bilginin açığa çıkmasının engellenmesi gerekir.
- ▶ Araştırmaya katılanların onayı alınırken araştırmanın muhtemel riskleri hakkında bilgilendirilmeli ve bu doğrultuda araştırmaya katılma konusunda karar vermeleri sağlanmalıdır.

Gizlilik

- ▶ Özellikle anket çalışmalarında kişilerin kimliklerinin gizlenmesi önemlidir. Bu bağlamda iki temel kavram:
- ▶ **Anonimite:** Araştırmaya katılanın kim olduğunu araştırmacı ve araştırma sonuçlarını okuyanların cevaplara bakarak çıkaramaması
- ▶ **Gizlilik:** Araştırmacının kimin hangi cevapları verdiğini bilebilmesi ancak bunu başkalarına bildirmemesi.

Analiz ve Raporlama

- Araştırmacılar yaptıkları çalışmanın sonuçlarını yazarken araştırmanın kısıtları ve eksik kaldığı konuları açıkça belirtmelidirler.
- Beklenenin aksine çıkan sonuçları gizlemekten kaçınmalıdırlar. Bilimsel çalışmalarda değişkenler arasında bulunan ilişkiler gibi, değişkenler arasında bulunamayan ilişkiler de önemlidir.
- Çeşitli düşüncelerle, araştırmada olmayan veri ve sonuçları uydurma yoluna gidilmemelidir.
- Araştırmacılar işlerin yaparken dikkatli ve titiz olmalı ve elde ettikleri bulguları dürüst ve açık bir şekilde ifade etmelidirler.

Yayınla İlgili Etik Konular

- **Aşıırma – İntihal (Plagiarism):** Başkalarının sözlerini ve fikirlerini kasıtlı veya kasıtsız olarak çalmak ve kendi fikirleriniz ve sözlerinizmiş gibi sunmak.
- Genellikle araştırma raporunun literatür taraması bölümünde yapılır.
- Başkalarının fikir ve sözlerini aktarırken uygun bir şekilde atıfta bulunmak gerekir. Birebir aktarma yaparken sözler “ ” içerisinde verilmelidir. Dolaylı aktarmada ise fikirleri aktarırken kendi kelime ve cümleleriniz ile bunun yapmanız gerekir (paraphrasing). Ancak her iki durumda da referans belirtmeniz gerekir.

Yayınla İlgili Etik Konular

- ▶ Bir yayın birden fazla yere gönderilmemelidir. Bir yayından yayının bütünlüğünü bölecek şekilde çok sayıda yayın yapılmamalıdır.
- ▶ Araştırmaya doğrudan ve dolaylı olarak katkısı olmayan kişilerin adları yazar olarak belirtilmemelidir.
- ▶ Yazar adları sıralanırken, yazarların yapmış oldukları katkılar dikkate alınmalıdır.
- ▶ Araştırmaya destek ve kurum ve kuruluşlar açık bir şekilde belirtilmelidir.